

Ebeveyn Çocuk Kapsayıcılık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ebeveyn Çocuk Kapsayıcılık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20493>

Özet

Ebeveyn Çocuk Kapsayıcılık Ölçeği (EÇKÖ), ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişkilerdeki kapsayıcılık düzeylerini ve potansiyel olarak ilişkisiz ilişkilerdeki örüntülerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, özellikle ebeveynlerin çocuklarının duygusal ve zihinsel durumlarını ne ölçüde anlayabildiğini ve bu anlayışın ilişkisine yansıtıldığını değerlendirme hedefler. Geliştirme çalışması sonucunda 36 maddeden ve beş alt boyuttan oluşan bu ölçek, Türk kültüründe ebeveyn-çocuk ilişkisi dinamiklerini araştırmada önemli bir kaynak sunmaktadır.

Ölçek, ebeveynlerin kaygı düzeylerini, eylemleriyle olan ilişkilerinin çocuk üzerindeki etkilerini ve katı kurallı gibi olumsuz ilişkilerdeki biçimlerini kapsayan geniş bir yelpazede değerlendirme yapmaktadır. EÇKÖ, klinik ve akademik ortamlarda ebeveynlik stillerinin ve ilişkisi kalitesinin belirlenmesi ve müdahale programlarının tasarlanması için kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn-Çocuk ilişkisi, Kapsayıcılık Ölçeği, Bağlanma, İlişkisi Kalitesi, Ölçek Geliştirme, Faktör analizi, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Zabcı, N., Erol, E., Şimşek, Ö.F.

Amaç

Ebeveyn Çocuk Kapsayıcılık Ölçeği, ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerinde sergiledikleri kapsayıcılık ilişkisel düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Kapsayıcılık ilişkisel, ebeveynin çocuğun içsel durumlarını (duygularını, düşüncelerini, niyetlerini) doğru bir şekilde algılama, yorumlama ve bu bilgiyi ilişkisi düzenlemek için kullanma becerisini ifade eder. Ölçeğin temel amacı, bu ilişkisel ilişkinin hem olumlu hem de olumsuz yönlerini (ilişkisiz örüntüleri) tespit edebilecek, geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sağlamaktır.

Bu ölçek, ebeveynlerin çocuklarına karşı gösterdikleri hassasiyet, kurallı ve eylemleriyle olan ilişkilerinin ebeveynlik davranışlarına yansımaları sistematik bir biçimde değerlendirerek, psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki araştırmalara ve uygulamalara destek olmayı hedeflemektedir.

Yapı

Ebeveyn Çocuk Kapsayıcılık Ölçeği, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki ilişkisel, birbiriyle ilişkili

ancak farklı bir temel faktör (alt boyut) üzerinden ele almaktadır. Bu faktörler, ilişkinin farklı yönlerindeki ilişkisiz veya uyumsuz örüntüleri temsil eder. Bu alt boyutlar, ebeveynin kaygı temelli davranış özelliklerinden, katı kontrol mekanizmalarına kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, kapsayıcılık ilişkisizliğin yetersiz kaldığı durumları belirlemeye odaklanmaktadır. Bu, özellikle ebeveynin kendi ihtiyaçlarını çocuğun ihtiyaçlarına önüne koyduğu (Doyum Odaklılık) veya ilişkili esnek olmayan kurallarla yönettiği (Katı - Kurallılık) durumları tespit etmede önemlidir. Ölçek bu beş faktör aracılığıyla, ilişkinin kalitesini derinlemesine analiz etme imkanı sunmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği, geliştirme çalışması kapsamında gerçekleştirilen istatistiksel analizlerle sağlanmıştır. Açıklayıcı faktör analizi (AFA) sonuçları, ölçeğin teorik olarak öngörülen yapıya uygun olduğunu göstermiştir. (Link 4/5, Link 5/5)

Yapılan analizler neticesinde, Ebeveyn Çocuk Kapsayıcılık Ölçeği'nin toplam 36 maddeden ve beş farklı faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu beş faktör, ebeveyn-çocuk ilişkisinin farklı ilişkisiz yönlerini temsil etmekte olup, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamıştır.

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Tüm ölçek için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı **.81** olarak saptanmıştır. Bu değer, ölçeğin maddelerinin genel olarak aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Alt faktörler bazında hesaplanan güvenilirlik katsayıları ise şöyledir:

Endişe - Ayrılmaya Hassasiyet: .830

Eylem İlişkisi: .729

Doyum Odaklılık: .729

Kapsayamayan İlişkisi: .744

Katı - Kurallılık: .653

Tüm faktörlerin kabul edilebilir veya iyi düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu görülmektedir, bu da ölçeğin alt boyutlarının da güvenilir ölçümler sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ebeveyn Çocuk Kapsayıcılık Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla Açıklayıcı

Faktör Analizi (AFA) kullanılmıtır. Bu analiz, ölçeğin 36 maddesinin, ilgisizlik ve temsil eden beş temel boyutta toplandırtıya koymıtır. Bu beş faktör, ölçeğin teorik çerçevesini destekleyen ve ebeveynlikteki farklı zorluk alanları ayrt eden yapılar olarak belirlenmiştir.

Faktörlerin madde dağılımı ve içeriği, ölçeğin ebeveyn-çocuk ilgisindeki kapsayıcılık ve eksikliklerini ölçme amacına uygunluğunu göstermiştir. Ölçek, toplam 36 maddeden oluşmakta olup, faktörlerin madde sayıları aşağıdaki gibidir:

Endişe - Ayrılmaya Hassasiyet (11 madde)

Eylem ile ilgili (6 madde)

Doyum Odaklılık (6 madde)

Kapsayamayan ilgi (6 madde)

Katı - Kuralcı ilgi (7 madde)

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün bir Türkçe ölçek geliştirme çalışmasıdır)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Ebeveynler tarafından doldurulur)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ebeveynler

Yaş Grubu: Yetişkin Ebeveynler

Popülasyon Detayları: Ebeveyn-çocuk ilgisini değerlendirmek isteyen genel yetişkin popülasyonu.

Test Metodolojisi: Çok boyutlu, beş faktörlü yapıya sahip likert tipi bir ölçektir (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir).

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik, ilgi ve sevgi, Psikolojik Danışmanlık, çalıştırma, Güvenirlik, Yapısal geçerlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Sorumlu yazar iletişim adresi: elifkoca5@yahoo.com

Yayın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2018

Şinler ve Ücret: Ticari kullanım ve ücret bilgisi için sorumlu yazar (Elif Erol) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalşmalarda kullanım için kaynak gösterilmesi beklenir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı bilgiler, sorumlu yazarın e-posta adresi (elifkoca5@yahoo.com) aracılığıyla talep edilebilir.

Kaynaklar

Zabcı, N., Erol, E. ve Şimşek, Ö.F. (2018). Ebeveyn Çocuk Kapsayıcı İlev Ölçeği geliştirme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(51), 190-212.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası ağıdaki bağlantıdan indirilebilir: ebeveyn-cocuk-kapsayici-islev-olcegi-toad.pdf

Ebeveyn Çocuk Kapsayıcı İlev Ölçeği Maddeleri

Ölçek 36 madde ve beş faktörden oluşmaktadır:

Endişe - Ayrışma Hassasiyet (11m)

Eylem ile ilgili (6m)

Doyum Odaklılık (6m)

Kapsayamayanlık (6m)

Katı - Kuralcılık (7m)